

643

s643⁽²⁰⁾ I

0

K34/33

DEC 17 1943

rekor Dec 17/43

K6

PP. 1-16⁽²⁰⁾

Inato

uno

S.F.E.

Property 4p. 96

J.P.M. Malatsi

Dilo tša motho le tša ngwako

Motho o na le tšhelo ya tšohle ka
 xohle-xohle ka xa diaparo, dikxabiso,
 dikobo, dibyana, marumo, dipitša
 dilwana tše dingwe tša lapa. Xomme
 motho yo e swanetše xoba monna.
 Xomme xe ele mosadi' xa ana tšhelo ya
 tšeo ka ntle le tago ya monna.
 Xomme xaele tšeo elexe tša lapa
 eseng tšeo di ntle lapereng ka
 kadimo monna o na le tšhelo ya xo
 dira seo a se rataxo ka tsona.
 Xomme a ha ~~dirakal~~ direkanya xoba
 xa fana. Monna ke yena meng
 wa marumo. Xomme xaele dipitša
 le dibyana tša se sadi' tša
 ngwako ke tša mosadi' lexe di
 dirile ke monna xoba di'ret

643

K34/33

rekile ke monna. Xaele di'aparo
 tsa mosadi le banna di'taolong ya
 monna. Xomme yo mong xana
 tokelo ya xo dira se seng ka
 tsona ka ntle le taelo ya monna.
 Mosadi a ka rekanya dipitso tseo
 a di dirilexo ka atla tsaxaxwe.
 Mohlaba Monareng Mosadi'wa
 Moxoboya ngwanabo Makhushane o
 be a rekisa dipitso tseo a dibopaxo.
 ka ntle le taelo ya monna. Ngwanani
 Ngwanamaromo o rekisa diroto ka
 ntle le taelo ya monna ka xoba
 a di loxa ka nosi. Marakeng Mkwane
 o rekisa mese ya basadi ya xo
 dirwa ka matlolo a dipudi ka ke
 ele mosila le mosoxe wa yona.
 Xomme ngwana wa mosimanyana
 a ka rekisa mesebe le mara

643

III

K34/33

3

elexo tšeo a didiraxo ka nosi.

Seele morwa Mahwidihwiditš' Mbatš'i
o-rekisa mesebe le mara le
makumo xape le medukulō xo
banna le basadi. Medukulō ke seo
xo ntlšwaxo ditoko xoba dithsedu
tša marula ke basadi. Hoihoi
Nkwane o-rekisa mahudu le
Mexopo xoba ditelo tšeo a didiraxo.

Xomme basadi kamotla ba
-rekisa maxoxō xoba phate xo
bao ba senaxo matsō mo naxeng.
Hoihoi o-rekisa malotwa a marula
xe batho kamotla ka xe ele mosita wa
xoloxa malotwa a xe topa marula.
Dipheta tša bohwa elexo tša leloto
xe motho a-rata xo diina se seng
ka tšona o swanetsē xo tsibis'a
bao ba leloto xo hwetsā tumelelo

643

IV

K34/33

4

ya seo a xalaxo xo se dira .

Xe motho yo byalo a ka dira se
seng ka ts'ona ka taolo ya xaxwe
xona a ka th'oxa ale kotsing ya
malwetše xobane pheta ya
leloko e tloxets'e ke ba kxulebao
elexo badimo. Ke xona xe motho
a rata xo e rekanya o swanets'e
xo hwets'a kelets'o xo ba bang.

Xomme seo se dirwa le xo
marumo le dilepe ts'a ba kxale.

Xomme taba ye e ka tsena le xo
tšohle ts'a lapa tšeo di tloxets'exo
ke ba kxale, elexo ba moloko. Mo
xo tsongwa tumelelo xo moloko le
xo badimo. Xomme xape le mohlana
di baxo matsohong xoba taolong
ya yo anaxo nats'o diile ts'a
kxopelwa xo badimo ke moloko.

643

K

5

K34/33

Xomme tšhle tša bohwa di
 sōmišwa ka tumelelo ya moloko
 le badimo ka peko ya moloko ka
 xo ntšisa kxomo xoba pudi'xobanku.
 Xomme xe tšeo di se xona ye
 ngwe ya dipheti di swanetsē xo
 fiwa badimo. Ka xo vealo ke xo
 hwetsā tumelelo ya tšē dingwe.
 Xomme xaele mong wa motse ke
 monna wa motse woo. Xomme
 moloko o tšena ma motseng ka xo
 hwetsā dihliswarielo. Ke xore moloko
 ka c a swanela xo hlaela taba ye
 ngwe ya motse wo. Xapele tšā
 xo swana le menyariya e dirwa.
 Ke mong wa motse ka kwano
 le moloko. Xomme xaele sešoxo le
 lesaha ke tšā mong wa motse le
 moloko. Ke xona tšē mo sešexong

643

VI

K34/33

6

le lešakenq di sale taolong ya
 moloko. Xe monna a rata xo
 bolaya kxomo xo swanetswe xo
 tsibisa moloko le badimo. Xe monna
 a utisa mabele ha sešexong
 moloko o swanetswe xo tseba. ~~Motse~~
 Motse xa o a dumelwa xo a
 rolwa monna a sa phela. Motse wa
 motho ke wa leloto ka se wa basele.
 Motse xa o rekišwi kabe xa o neelwe
 yo mong xe ese xo tswea ke leloto
 xe mong wa wona a kwile. Mong
 wa dipuno kamotla ke monna le
 baxabo ba leloto. Xe monna a
 hweditse dipuno tse utsi xomime
 le loto la xaxwele se natsi xona
 o ha ba fa kamo a kxonaxo
 ka xona ka utle le thekišo. Xade
 dikenywa tsa naxa ke tsabatho

643

K34/33

7

kamoka. Xomme xaele tsē dilexo
 mo masēmong a xaxwe xona ke
 tsāxwe le uloloko. Nonna ka afe
 mosadi' yo mong ba mabele a mosadi
 yo mong ke e se ao a thšwaxo
 thšēmong ya xaxwe fela. Mathopya
 Batho kxale babe ba-ruiwa. Batho
 kamoka bao ba thopilwexo ntwenq
 babe ba-ruiwa ke kxosi' xoba ba
 abelwa bakxomana. MMei' o
 tšea lethopya Sethepe. xobamosadi'
 wa xaxwe. Patamedi' Malesa otseu
 lethopya la letxema xoba Mosadi'
 wa xaxwe. Loinu la xaxwe ke
 Lesese. Batho ba xo-ruiwa ekaba
 banna xoba basadi' le bana. Modiro
 wa mathopya ke ele banna ke * xo
 dira mediro kamoka ya motse
 wa mong lethopya. Xaele mosadi'

643

VIII K34/33

8

o tle dirwa mohlanka wa mosadi:
 tla xo belexiswa bana. Xomme mathopa
 a mang a be a rehiswa ke bao elexo
 bah beng ba mathopa ka manaka
 a ditlou xoba Malepe, mexoma.
 Mathopa ba be ba setswa byalo ka
 matho yo anaxo makato, Xomme xape
 xa bana xo e hunolla, le xo ele xo
 hunolla ke ba bang. Diruiwa.
 Dikxomo ke tsa moloko le monna yo
 eleng mong wa motse. Bana ba
 basimane ba monna o tee bana le
 taolo dikxomong tsa r-raabo xe a
 hile ka taolo ya moloko. Xomme xe
 ele dikxaetsadi' xa di' hwetse sebo.
 Monna xa diumelelwa xo bolaya kxomo
 xoba xo rehiswa kxomo xoba xo iyala
 ka ntle le taolo ya le loto. Xe mosadi
 ana le dikxomo xoba ngwana a

643

18

K34/33

9

na le dikxomo. Xe swanela xe
 dira sele xe monna a sa phela ke
 tsa monna. Diruwa tsa motso di
 laolwa ke leloko kamotso. Mosadi xa
 ana maatla seruiveng seo a
 se filexo ke maxwe. Komme
 tshole ke tsa monna ka baka la
 Maxadi' ao monna a a ntlhisišexo
 Tshole tseo di diruwa ke masadi'
 tsa lehumo ke tsa monna xe
 monna a sa phela le xe ele tsa
 mangaha a mosadi. Dikxomo tsa
 maxadi' a ngwana wa maxwe di
 laolwa ke leloko. Dikxomo tsa mosadi
 a mosadi di swanetse ke tse isa monna
 koba merna koba yo mong wa leloko ka
 taalo ya moloko. Xe monna a sa dire
 molao wa moloko ka maxadi' a ngwana
 kono taba e swanetse ke batelwa ke

643

X

K34/33

10

Moloko peleng e seso xo ya mosate.
 Komme mosate e ka iswa ke pabelo
 ya morwa wa monna. Xape le moraho
 wa monna wa monna a ka isa
 monna mosate ka baka la maxadi
 a maxwedi wa xaxwe xe eba ke
 kxope xoba sehlotla ntle. Modiruiweng
 monna xa ana xo dira ka tsona
 kamo a rataxo se eke mothe wa
 moloko wa o phelaxo. Komme se
 sengwe le se sengwe sa diruina
 tso xaxwe le xe ele tsa viaatla
 a xaxwe ka nos' xa ana xo dira
 se seng ka tsone ka ntle le kwana
 ya moloko. Kade kxamo tsa sedimo
 ka di a dumelwa xo vekiswa le
 xe ele xo newa ba bang ka ntle
 le tefo ye ngwe xo sedimo.

643

XL

K34/33

11

Ke xare xe kxomo ya sedimo xo
 kwane ke le loto xo hlabywa loba
 xo rekiswa: le xe ele xo pamatho
 yo mong, xo swanetše xo nthisima
 ye ngwe sebakeng sa yona xe
 e tlošwa maatleng a badimo
 Namane ye ngwe le ye ngwe ka
 ya mong kxomo ya thsadi.
 Xe lasatša la menna la ditxome
 le hloka poo xona o ka kxopela
 loba adimo poo o a swanetše
 e putswa ka kxomo mehleng
 ditxome tsā xaxwe di tswetsi.
 Kamme moputsi wa poo e ka
 hlekera xe poo ele ya leloto. Xe
 poo e thile šakeng ka mozi xona
 ka e lefiwe midirong wa yona
 Xe poo e ka bolawa loba ya hwa

643

LII

K34/33

12

Šakeing lea e a dingwetseng
 xona ke molato wa kxomo xape.
 Xomme xeele ya lelobo xona xa
 no molato. Dikxomo tse timetšexo
 Xoba tše utswitswexo xe di'
 hweditšwe di sale maatheng a
 mong wa tsōna. Xomme xe di'
 hweditšwe ke ya mong ke tsā xaxwe
 ke xa sa tsebye mong wa tsōna
 Xomme mohlang ke hwetswaxo
 mong wa tsōna xona di' ha boela
~~mona~~ wa tsōna. Mong wa dikxomo
 tšiša ka bohlatse bya mebala le
 ha bohlatse bya badiša xore
 dikxomo ke tsā xaxwe. Xe matho
 a ka hwetsā xomo e sena modiša
 o swanetsē xole xapa xomme a
 e bexa xo lelobo. Ha moraxo ya

643

XIII

13

K34/33

bejwa ke mokhomana xoba ~~ntona~~
 xoba mosata. Ke xona o tla
 laelwa xore kxomo xoba dikxomo
 tšeo a di' lote. Xomane ke ke feta
 lebaka le le telele xo sa hwetsiwe
 mong wa tsana xona o swanets'e
 le kxopela xore a di'eng ka dikxom
 ke xona kxosi' xoba mokxoma ba
 tla molaela xore bya' kxomo xoba
 dikxome ke tsa xaxwe. Ke mong
 wa tsana a ka banda xona o tla
 fiwa tsana ka behats'e le ka xo
~~tsa~~ kxomo ya modisi'. Namane
 a timets'e mme ya hwetsiwa s'ateng
 a go mong esale ya mong mamayo.
 Xe kxomo e hwetsiwa e hwile ke
 motho yo mong ke ya mong wa
 yona. Ke xona mo boni' wa yona e
 tla fiwa setho se seng sa yona.

643

XV

14

K34/33

Xomme ke mong wa yona a sešo
 xo hwetswa xa ena x ebolwa letlale
 kobane xo ka xopolelwa xobolwa ke
 mohwetsi. Xomme ke mong wa
 yona a sa hwetswe xona eišwa
 ke mokromana koba mosate xomme
 ya ebolwa ka taolo ya lona. Ke
 kona mohwetsè wa kromo o tla
 iša sebexo mosate koba xomokromana
 ke xo sa tšwa se bexo koba taolo
 mohlantšong mong wa kromo a bonalaxo
 mohwetsè wa yona tla lefišwa.

Diruiwa tšè dirigwe.

Mong wa naxa ke kxosi yeo e busaxo
 batho tlamoka. Tirišo ya naxa e
 laolwa ke batxomana le kxosi.
 Meaxo le masemo le tse tsema
 di maatleng a mothe yo mong le yo

643

XV

K34/33 15

mang elexo mo dul mo dudi' wa
 naxa wa manna. Motha fela eba
 mang wa moaxo le masimo eseng
 naxa yea eleng ya tixosi. Motha
 ya mang le ya manna na letikelo
 ya xe-rekisa seo sa se hwets'axo
 ka naxa. Xomme aale naxa sa ani
 maatla a xe-rekisa seripa sa yona
 xe o se tixosi' fela. Xomme motha
 oha kwadisa ya mang moang
 moang terviong ya naxa.

Dimpya, ditelobe, ditiku, dipudi,
 ditaxo xe dile maseng wa manna
 na tsa monna tsa tolo ya molao wa
 lapa le xe ele tsa maatla a mosadi'
 xoba a nqwana. Xomme xa xo
 tumelelo ye se seng sa ts'ona xobelawa
 xoba xe-rekiswa ke mosadi' xoba

643

xvi *

K34/33

16*

ngwana ka ntle ka tumelelo ya
 mong matse. Xomme di' ka-rekisiwa
 koba ts'a bolawa ka tumelelo ya
 monna le moloko. Limpya di' a
 adingwa koba ka rekisiwa xore m
 mong wa ts'ona a oelave. Mokong
 mpya ya kxotho e ka adingwa
 xore e tle e patswe ka mpyanyana
 Xomme mo xong mpya e fuma matso
 pela ka ntle le tefiso. Xxore ka
 seo se fuma matso pela se e kxopelwa
 ka matso ya a xatase xo dira pheto ka
 yane. Xxore ya pheto se e-rekisiwe.
 La pudi koba le nku se di' kxopelalwa
 pheto xanitsi' ka di-rekisiwi. Ke
 xore seo se tsongwan ka badimo ka
 se a swanela ka-rekisiwa ka koba
 badimo ba boifiwa kedu ke batho.
 ka Motalekomo. J.P.M. Malatsi.
 End. S. 643

END 643